

Inatsisartut 2020-imut aningaasanut inatsisaat

Inatsisartut Aningaasanut Inatsisissaat massakut suliarput, aappaagu nunatsinni inuit aningaasaqarnikkut qanoq atugassaqartitaanissaanut aalajangiisuusaaq. Inuit Ataqatigiit partiiuvoq nammaqatigiinnermik tunngaveqartoq. Tupinnangitsumik Aningaasanut Inatsisissatut Naalackersuisut siunnersuutaat sakkortuumik qisuariarfigaarput. Inuit nunatsinni inuuniarnerat akinik qaffasinnerusunik suli nammakkersorniarneqarmata, taamaalilluni inuit nammaqatigiinnerannut tunngaviit Naalackersuisuniit millisaavigineqarmata.

Erseqqissarlara Inuit Ataqatigiinniit ilungersortumik suleqataaniarsarigatta. Aningaasanut Inatsimmi allannguutit inuuniarnikkut oqilisaataasussaanneqisut pillugit aaqqiinarluta suleqataanissarput ujartorsimavarput. Politikikkut siunnerfeqarani naalackersuineq massakut unittoorutaasoq erseqqissuliullaqqissusermik taarserneqassasoq noqqaavugut. Suleqatigiinniartariaqarpugut aaqqitassat annertoqaat Naalackersuisuniillu suliarineqarsimanatik. Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaq allaat sulinissaminut akimmisaartinneqalersimappat nunarput pinartumi inissisimavoq.

Angallannermut akitsuutit takornarianuunngitsoq, kisianni nunatta inuisa angallannerannut akit qaffanneqarput. Nunatta inuisa innaallagissamut kiassarnermullu akilertagaat qaffanneqassapput. Nunaqarfinni illoqarfinnilu mikinerusuni akunnattunilu sanaartornermut aningaasaliissutit nungutinneqarput, illoqarfiit annerit kisimik ineriartortinneqarnerat sukaterneqarpoq. Utoqqaat utoqqalinersiaat tamakkiisumik aaqqinniarnegannillat.

Utoqqaat tamarmik naligiillutik atugarissaarlutik naleqartitaallutillu utoqqalinissaat Naalackersuisooqatigiinniit itigartinneqarpoq. Utoqqaat pisariaqartitsinerpaat suliffissaaleqiffiusuniittut kingumut pilliutigalugit aaqqiiviginagillu aaqqissuussiniartoqarpoq. Utoqqaat atugarissaarfiusuniittut pisinnaanerusullu sulinerikkut isertitaqarnerulernissaat assortunngilarput. Utoqqaat nunatsinni ukiorpassuarni sulisartutut aalajaatsuusimasut, tjenestemandsløstunngavigalugu atorfeqarsimasut nunani allani utoqqaliartortarnerat Naalackersuisooqatigiit attanniarpasippaat. Nunatta avataanut inuppasuit nussorlutik atugarissaarnermik ujartuinerat ingerlaannassasoq Naalackersuisooqatigiit toqqarmassuk uggornaqaaq.

Meeqqat inuussuttullu immikkut ittumik suliniuteqarfigineqarnissaat 16 mio. kr.-inik sipaarniarfigineqarput. Innarluutillit pillugit suliniutit siunnerfillu erseqqinnerusut ujartuiffineqarneranni innarluutilinnut aammalu Pissassarfimmumut aningaasaliissutit 12 mio. kr.-nit sipaarniarneqarput. Peqqinnissaqarfimmi aningaasameerneq nakorsaaneqarfiup sulisuisalu

oqariartuutigaat, peqqissartooq katsorsartorlu qitiutinneqassappata aningaasat amerlanerusariaqartut. Naalakkersuisooqatigiit aalajangerpaat Dronning Ingridip napparsimavissua 16 mio. kr.-inik sipaarfigineqassasoq.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik 4 mio. kr.-inik sipaarfigineqassasoq Naalakkersuisooqatigiit aalajangerput. Meeqqat atuarfiinut aningaasat missingiussaaqqaartuniit 8 mio. kr.-nit sipaarniarneqarput. Ado Lyngep atuarfiani aserfallassimaqisumik aningaasaliissutissatut missingiussat 8 mio. kr.-nit sipaarneqarput. Oqaatsinik pikkorissarfik aamma 4 mio. kr.-inik missingiussaaqqaartuniit sipaaruteqarfiuvoq. Peqqinnissaqarfiup, isumaginnittoqarfiup aamma ilinniartitaanermik ingerlatsinerup aningaasaqarnikkut sipaarfiulernissaat anguniarlugu Naalakkersuisut piginnaatitsissummik qinnuteqarnerat ernumanaqaaq. Matumani kiffartuussinissamik isumaqatigiissutini sipaarfiulertussat suujumaarnissaat oqaatiginagu Naalakkersuisut qinnuteqarmata Inuit Ataqtigiit ernumanartortaqtartipparput.

Inuit Ataqtigiit pingaaruteqarluinnartumik maluginiagaqarpugut. Tassalu Inatsisartut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu ataatsimiititaliaata Aningaasanut Inatsisissaq pillugu sulinissaminut periarfissaqarsimanngitsoq. Ilisimalluinnarparput Aningaasaqarnermut Naalakkersuisooq pingaarnersiuermini suliassat toqqarsimasai nunatta avataani pisunut samminerorpasippot. Maani nunatsinni Aningaasanut Inatsisissarput naammattumik politikikkut isumaqatiginninniutigineqarnanilu pitsaassusilimmik Naalakkersuisuniit sularineqanngilaq. Tamanna Inuit Ataqtigiinniit sakkortuumik uparuassavarput. Naalakkersuisut akisussaassusilimmik aamma pimoorussillutik Inatsisartut Inatsisissaannik sulineranni tunniusimaqqissaarlutik sulisussaanagerat suli atuuttariaqarpoq. Akuerinngilluinnaaqqissaarparput inuiaqatigiinni akit akitsuutillu atuutsinneqartut qaffallattaaginnarlugit politikikkut isumaqatissarsiornani, tunniusimananilu naalakkersueriaaseqartoqalnera.

Sooq Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaq suliassamik naammassinninnaasimanngila? Ataatsimiititaliaq suliassamik paamaarussisimava? Imaluunniit Aningaasaqarnermut Naalakkersuisooq suliassamik paamaarussisimava? Inuit Ataqtigiit apeqquumi matumani Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaq naqissusiissasoq piumasaraarput. Nassuiaasariaqarpoq Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaq imaluunniit Aningaasaqarnermut Naalakkersuisooq suliassamik naammassinninnaasimannginnerminnut tunngavilersuut suna pissutaanersoq. Oqaannartoqarsinnaanngilarmi suliassamik naammassinninnissatsinnut periarfissaqarsimanngilagut. Tamatta akisussaaffeqarpugut torersumik tamatigut naammassisassatsinnik, aamma naammassinninnaannginneq erseqqissumik nassuerutigineqartariaqarpoq sumik patsiseqarnersoq.

Paatsoorniarneqassanngilaq Inuit Ataqtigiit oqaaseqaatitsinni taamak piumasaqarnerput. Matumanimi immikkorluinnaq pisoqarpoq. Aningaasanut Inatsisissaq 2020-imi atuuttusaaq siullermeerneqarnermi kingorna aappassaaneerneqartinnani tamakkiisumik ilisimaneqalereersimasussaavoq. Massakkulli nalaapparput kommuninut ataatsimoortumik tapiissutit borgmesterinit akuerineqarsimanngitsut, Naalakkersuisulli isertuussamik suliariuarsimasaat tutsuiginartuunngitsoq paasivarput.

Qanoq aamma kommuunit aningaasaqarnerannut aalajangiilluinnartut isumaqatiginninniutigineqarsinnaappat kommunit oqaluunnagit?

Maanna paasisinnaalerparput suna tunngavigalugu Naalakkersuisut ataatsimoortumik tapiissutit pillugit isertuussillutik sulisimanersut. Tassami ataatsimoortumik tapiissutit isertuullugit suliarineqarnikuunngisaannarput. Massakkulli ilissi Naalakkersuisooqatigiit ileqqoriligarsi ilisarnaatigiligarsilu, isertuussassanik akuersititsiniaaneq, oqallitsitsinaveersaaneq, inuiaqatigiinni nipangersimasussaataalluta qinikkat sulinissarput aappaluttunik allannilerlugit suliarissallugit. Taamatut aqutsineq akuerineqarsinnaanngilluinarpoq.

Utoqqalinersiat pillugit partiit tamatta isumaqatigiissuterput qanoq piniarpisiuk? Isumaqatigiippugut nunatsinni utoqqartavut aamma nunaminni utoqqalinersiaqassasut tamanut assigiimmik pitsaanerusequmik aamma annertunerusequmik aningaasartalinnik, minnerunngitsumillu nunani allani utoqqalinersianut sanilliullugit unammillersinnaassuseqartunik nunatsinni utoqqalinersiaqartitsissalluta.

Sooruna taava Isumaginninnermut Naalakkersuisooq Inatsisartut amerlanerussuteqartut isumaat malillugu suliamik ingerlatsiniarani allatorluinnaq tusagassiorfitsigut nalunaaqattaartoq?

Naalakkersuisooqatigiit Siumut, Demokraatit tapiliullugit aamma Nunatta Qitornai naak utoqqartavut pillugit isummasi?

Naak piunarsaqaatisi qineqqusaarnermilu qinigaanissinnut tunngavilersuutisi utoqqaat pitsaanerujussuarmik utoqqalinersiaqalernissaannut piunarsaqaatigisartakkasi?

Erseqqissaasinnaavisi tamatta paasitilluta Aningaasanut Inatsimmi suliaavut, utoqqaat pillugit, kommunit pillugit, sinerissami sanaartugassanik siammaanissamat tunngasut, akitsuutitnik qaffaaniarnersusi qaffaaniannnginnersusiluunniit erseqqissarlugit oqaaseqarsinnaavisi?

Akisussaaffissi tigullugu isummersulertariaqarput suniarnerlusi aamma politikikkut qanoq piunarsaqaateqarnerlusi. Inuit Ataqtigiit maani oqaluttarfimmi nikussutiinnarlugu apeqqusersuiinnangilagut. Isumaqatiginninniarnerni erseqqissaatigaarput Naalakkersuisooqatigiit pingaarnersuiunerat aamma Aningaasanut Inatsimmi qanoq piunarsaqaateqarsimanerat ilisimanagu oqaloqatigiinneq ingerlanneqarsinnaanngitsoq. Minnerunngitsumillu Siumup siullermeerinninnermini oqaaseqaataani siunnerfiit politikikkut piunarsaqaatigineqartut tusariikkavut ilanngunneqarsimanersut itigartitaasimanersulluunniit ilisimanatigu Aningaasanut Inatsisissaq isumaqatiginninniutigineqarsinnaavisi.

Naalakkersuisooqatigiit suniarpisi?

Suna tamarmi unittuussanngippat isummersorlusilu nassuiaasariaqarput. Suliasasi unittuueqqapput aamma Aningaasanut Inatsit akisussaassuseqartumik suliarineqartariaqarpoq.

Uppernarsivarput 2023-imi nunatta inuisalu aningaasat attartugaasa erniaat ilanngullugit 5 mia. kr.-init tikillugit akiitsoqalersimassasoq. Naalakkersuisullu nassuerutigigaat ukiut aggersut suli

nunatta akiitsui qaffaqqissasut. Peqqinnissaqarfik, isumaginninneq aamma ilinniartitaaneq sipaarniarfigineqassasut siunnerfigineqarmat Inuit Ataqtigiit isumaqataanngilagut. Takusinnaavarput nunatta illoqarfissuisa avataanni siunissami sanaartornissamut akissaq assut ilungersunartumik inissimalissasutut siulittuutigineqartoq inuiaqatigiinni naligiinngissutsip annertuseriarneranik nassataqartussaassammat.

Aperilanga, qinikkat nalunneqatiginnissuserput tunngavigalugu nunatta taamatut inissikkaluttualerana attassinnaavarput?

Mianersorluinnartariaqarpugut.

Kisianni massakktut naalackersueriaaseq ingerlatarsi inuiaqatigiinnut navianarpallaaqaaq peqataatitsinerusariaqarpusi, suleqatissarsiullaqqinnerusariaqarpugut. Kisermaassineq, isertuussineq matoqqasumillu aqutsineq peqqinnanngilaq, allannguisoqartaruiaraqarpoq.